

Rehabilitering

UTGITT AV STIFTELSEN SOFIENLUND OG SOFIENLUNDS VENNER

NR. 1 2008 12. ÅRGANG

STIFTELSEN
SOFIENLUND
For rehabilitering av ulykkeskadde
og kronisk syke

Stiftelsen Sofienlund er en humanitær, ideell organisasjon med det formål å bidra aktivt for å bedre rehabiliteringstilbudet for ulykkeskadde og kronisk syke.

Stiftelsen Sofienlund kunne planlegge og bygge CatoSenteret i Son takket være alle de hundretusener som gjennom mange år har kjøpt Bil Pluss lodd. Senteret åpnet 4. juni 1998, og kan etter 10 års drift vise til usedvanlig gode resultater, noe som stadig bekreftes av de mange tusen brukerne.

Behovet for rehabilitering utover ordinær sykehusbehandling er mye større enn det CatoSenteret kan klare. Vår målsetting om å støtte rehabilitering i hele landet innebærer at mange opptreningsentre og sykehus har mottatt betydelig støtte fra oss.

Luftambulansen forlanger fart i akuttmottaket
Side 3

**Medirest CatoSenterets
nervetråder**
Side 4

En modig ridder på ett ben
Side 5

CatoSenterets tilblivelse.
Side 6 og 7

”Änglar fins dom?”
Side 8

Rydd opp i ditt rot
Side 8

Tilbake til Kenya
Side 12

CatoSenteret – 10 år i rehabiliteringens tjeneste

Vi satte oss høye mål og vi gjennomførte dem!

I disse dager kan Erik Adland se tilbake på ti spennende år som ansatt. Han er i full gang med å planlegge en verdig markering av institusjonen sammen med Thor Bjørn Lie, mannen som hadde en visjon om et rehabiliteringssenter utenom det vanlige. Et mulighetenes senter, en veiviser innen egen mestring i rehabilitering som bygger sin

filosofi på troen på menneskets verdi i relasjon til seg selv, og troen på individets iboende kraft og ressurser til å handle.

I dag står CatoSenteret der som et moderne senter med hotellstandard og tiltrekkende sosial atmosfære, hvor de ansatte bryr seg og skaper gode resultater. En åpen møteplass hvor alle kan

få utfordringer. Dette er oppnådd ikke minst takket være det langvarige samarbeide med Medirest.

Vi besøker senteret en travel mandagsmorgen i mars. Ifoajeen sitter de sist ankomne brukerne og venter på sin primærkontakt. I svømme- og i idretshallen er det stor aktivitet. Overalt er det liv og røre. Vi fanger opp Erik Adland, CatoSenterets direktør, og spør ham hvordan situasjonen er for senteret i dag.

- Jeg er meget stolt og fornøyd med innsatsen de ansatte på CatoSenteret gjør i forhold til alle brukerne, sier Adland. Uten deres arbeidsglede og ønske om utviklingsmuligheter hadde ikke CatoSenteret fått den posisjonen som vi nå har etter 10 års drift.

- Gjennom avtaler med Helse Sør Øst og NAV har vi nok å gjøre, og samarbeidet med Sunnaas sykehus er meget bra. Alle senger er i bruk. Vi har utnyttet hver krik og krok i hele senteret. Mitt høyeste ønske for senteret er større spisesal, plass for polikliniske brukere og bedre arbeidsforhold for leger og teamene.

- 4. juni i år er det ti år siden senteret ble offisielt åpnet, og i den forbindelse planlegger vi en jubileumsfest for pionerer og deltagere fra 20 år tilbake. Dette gjør vi i samarbeide med Stiftelsen Sofienlund, stiftelsen som initierte og bygget senteret.

- Egentlig burde vi ha invitert alle bidragsytere. Deriblant alle kjøperne av BilPluss lodd. Uten alle loddkjøperne hadde det ikke blitt noe senter! Vi ønsker å markere at det ikke er nok med visjoner og drømmer, men at det også trengs midler til å gjennomføre dette.

- Alt i alt. Jeg ser optimistisk på fremtiden! avslutter Erik Adland.

Erik Adland har en lang fartstid i Son. I 1996 ble han engasjert av Stiftelsen Sofienlund til å ta seg av byggeregnskapet for det kommende Sofienlund Helse- og Rehabiliteringssenter i Son, i dag CatoSenteret.

Han ble ansatt som økonomisjef på CatoSenteret i 1998, konstituert direktør i oktober 2003 og fast ansatt i april 2004.

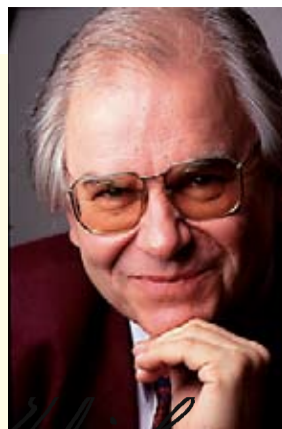
Krise på krise i helsevesenet

Hver eneste dag får vi høre om stygge overtramp i helsevesenet. Alle kjenner noen som har sittet i timevis, uten å få behandling, på et eller annet akuttmottak, blitt sendt hjem fra sykehuset uten å bli operert tross skriftlig innkalling, eller er grovt feilbehandlet. Både vi og Norsk Luftambulansse ønsker en øyeblikkelig forandring på dette.

Statsråd Sylvia Brustad hevder at sykehusene har fått mer enn nok penger. Men hvis sykehusene skal kutte 1,5 milliarder, vil det selvsagt gå ut over pasientene. Da må noen ta ansvar og si hvilke pasientgrupper det skal gå ut over. Det finnes ikke en organisatorisk mirakelkur som fordriver 1,5 milliarder uten at pasientene vil merke noe særlig til det!

Åge Danielsen, den avsatte direktøren på Rikshospitalet - Radiumhospitalet, sier det er umulig å spare 400 millioner på driften uten at det får store konsekvenser. For sykehuset får betalt for de tjenester de utfører, og stykkfinansieringen utgjør nærmere 80 prosent av sykehusets inntekter.

Åge Danielsen hevder også at staten ikke betaler det en innleggelse faktisk koster. Derfor blir det underskudd. Kutter man kostnadene, i praksis betyr det antall ansatte, vil en utføre mindre inntektsgivende aktivitet. Det betyr at underskuddet langt på vei blir like stort uansett om man kutter kostnader eller ikke.

Erling Lauritzen

Kostnadskontroll i sykehus er særdeles komplisert. Det skyldes at det er legene som tar mange av de avgjørelsene som påfører sykehuset kostnader. Legene vil gi pasienten den behandling som er mulig. En lege sjekker ikke siste regnskapsrapport før han tar sin medisinske avgjørelse. Skal man få satt en stopper for de kostnader som leger genererer, må det gis klare direktiver for hva som skal prioriteres – og nedprioriteres. Det er politikernes ansvar.

Vi bør ikke late som om det finnes en organisatorisk mirakelkur som fordriver 1,5 milliarder i underskudd uten at noen merker noe særlig til det i det hele tatt.

Men statsråd Sylvia Brustad vender det døve øret til. I Stortinget nylig kjørte hun tøft ut mot helseforetakene.

- Bevilgningene er store nok. Helseforetakene har å drive i balanse. ”udemokratisk å bruke mer enn man får bevilget”, sa Brustad. Hun avviste å gi noen ekstrabevilgninger slik Stortinget har hatt for vane når sykehusene har skreket opp om at nedskjæringer vil ramme pasientene.

Hvem har rett, Åge Danielsen eller Sylvia Brustad?

Sofienlund helse- og rehabiliteringssenter

Vi håper å se dem på CatoSenteret i juni, pionerene fra Stiftelsen Sofienlund - med Bente og Thor Bjørn Lie, nevrokirurg Jan A. Pahle, overlege i nevrologi og fysikalsk medisin Magnus Robberstad, Snorre Forsland, Cato Zahl Pedersen og Erling Lauritzen i spissen.

Da kan de, sammen med brukere, ansatte og andre inviterte, feire at det er gått ti år siden innvielsen av Sofienlund helse- og rehabiliteringssenter. Senteret som etter 9 års dragkamp med Nesodden kommune - ikke ble bygget på stiftelsens eiendom der – men i idylliske Son, Vestby kommune. Senteret som i dag er kjent som CatoSenteret.

Les mer om jubileet på sidene 1, 4, 5, 6 og 7.

Byggeleder Thor Bjørn Lie smiler stolt foran råbygget til det blivende CatoSenteret.

STIFTELSEN
SOFIENLUND
For rehabilitering av slykkeskadd
og kronisk syke

Utgiver:
Stiftelsen Sofienlund,
tlf. 64 97 46 05, fax 64 97 46 02

Redaktør:
Erling Lauritzen
tlf. 66 78 92 37/920 26 355
E-post: erlila@online.no

Layout:
One Man Show
Knut T. Frøyhaug,
tlf. 66 78 28 26.

Annonser:
Faktureringsservice sør as,
tlf. 32 24 44 33, fax 32 24 44 34

Trykk:
Orkla Trykk AS
Opplag: 10 000

Redaksjonen avsluttet
7. mars 2008

Postboks 124
1431 Ås
Tlf. 64 97 46 05
Fax 64 97 46 01
Besøksadresse:
Myrveien 2, 1430 Ås
Foretaksnr.: 96 1340195
Bankgiro: 8380 08 53462
www.sofienlund.no

Stiftelsen Sofienlunds styre:
Arbeidende styreformann
Erling Lauritzen
Daglig leder
Truls Thv. Falkenberg
Styremedlem
Thor Bjørn Lie

Sofienlunds Venner:
Tlf: 64 97 46 00
Fax 64 97 46 01
E-post:
medlemservice@lottcon.no
Foretaksnr.: 976805518
Bankgiro: 8380 0865509
Erling Lauritzen
Tlf. privat 66 78 92 37
Mobil 920 26 355
E-post: erlila@online.no

Gavekonto
Bankgiro:
8380 40 09941

Bil-Pluss lotteriet
tlf. 64 97 46 40

Lars Henrik Lauritzsens
Minnefond
Bankgiro: 8380 40 09941

Direktøren i Helse-tilsynet roper et klart varsko når det gjelder forholdene ved landets akuttmottak.

Akuttmottakenes ansvar
Helsetilsynet i fylkene gjennomførte i 2007 tilsyn med forsvarlighet og kvalitet i 28 av landets 54 akuttmottak i somatisk spesialisthelsetjeneste.

Ledelsen i helseforetakene har ansvar for å sikre at daglige arbeidsoppgaver blir planlagt, organisert, utført og forbedret i samsvar med krav i helselovgivningen. Det er en forutsetning for at mottak, prioritering, undersøkelse, diagnostisering, overvåking og behandling av pasienter i akuttmottak skal være faglig forsvarlig.

personer i akuttmottaket "bretter opp ermene" og strekker seg svært langt for å løse kinkige situasjoner, hverdagskriser og flaskehalsproblematikk. Det synes å være et mønster at ad hoc-løsninger snarere enn systematisk styring redder pressede situasjoner fra å utvikle seg til uønskede hendelser og svikt.

Uforsvarlig behandling
I en sluttrapport som bygger på tilsyn ved 27 av landets 54 akuttmottak, slår Helsetilsynet fast at pasienter til tider får uforsvarlig behandling. I mange tilfeller er det de ansattes iherdige innsats

gang. Spesielt ved akuttmottak som mangler et godt prioriteringssystem, gir dette store utslag i behandlingen av pasientene.

Ved et mottak viste journalene at en pasient med antatt hjerneslag måtte vente på legeundersøkelse i 6 timer og 10 minutter. Ved samme akuttmottak hadde den annen pasient med bevissthetstap ventet 3 timer og 40 minutter.

Oppsiktsvekkende funn
Helsetilsynet gjorde mange andre oppsiktsvekkende funn bl.a.:

- Ventetid på opptil fem timer før første legevurdering.
- Ufullstendig og mangelfull undersøkelse og diagnostisering av pasienter på grunn av mangel på undersøkelsesrom.
- Uerfarne turnusleger må ofte vente lenge på assistentlege for å få avklart diagnose.
- Tilfeldigheter avgjør hvilke pasienter som kommer først i køen for undersøkelse.
- Pasienter med uavklarte diagnoser får begrenset tilsyn og oppfølging.
- Verken sykepleiere eller leger har oversikt over hvor alvorlig pasientenes tilstand til enhver tid er.
- Personalet har ulik praksis for og forståelse av hva som er forsvarlig overvåking og oppfølging av pasienter som venter på videre undersøkelse og behandling.
- Personalet er i liten grad kjent med rutiner og prosedyrer.

- Hele 24 av 27 mottak har en foretaksledelse som ikke arbeider systematisk for å sikre forsvarlig pasientbehandling. Det er uakseptabelt, sier Lars E. Hanssen.

I de fleste mottakene er det turnusleger eller nye assistentleger som gjør de første foreløpige undersøkelsene. Hanssen mener at unge leger uten rutine og erfaring ofte kjøres frem i første rekke, uten nødvendig ryggdekning av erfarne leger.

- Det rammer de pasientene som kommer inn med uklare symptomer. Mange blir liggende mens noen klør seg i hodet, sier Hanssen.

Akutt pasienter i livsfare
- De stigende problemene med opphoping av pasienter i akuttmottakene, skyldes blant annet nedskjæringer i antall sykehussenger, sier den kjente Inggard Lereim, professor dr.med. med lang erfaring innen akuttmedisin,

- Dette er svært uheldig. Det kan være farlig å bli liggende lenge med lite tilsyn, sier Lereim
- Pasientene blir ofte en kasteball mellom avdelinger, fordi de yngre og uerfarne legene får stadig tyngre arbeidsoppgaver, og fordi det er uklart hvem som har ansvaret.

- Spesielt pasienter med sammensatte lidelser er svært utsatt. For dem kan tidstap være avgjørende, og vi har eksempler på at slike situasjoner er blitt dramatiske.

Spesialister må inn
Inggard Lereim mener det er viktig å få på plass spesialister ved mottakene.

- I Norge har vi ingen egen akuttmedisinsk spesialitet, slik andre land har. Dette er et av temaene som diskuteres i fagmiljøene nå, sier Lereim.

- Akuttmottakene må sentraliseres i langt større grad enn hva som er tilfellet i dag, ut fra "øvelse gjør mester"-prinsippet.

- Det er riktig å vurdere hvem som skal gjøre hva, og utfordringen fremover er å definere klart hvilke pasientkategorier hvert enkelt sykehus skal ta imot, sier Lereim.

Klare lovbrudd i akuttmottak

Lars E. Hanssen, direktør i Helsetilsynet, svarer bastant.

- Vi har funnet klare lovbrudd, og det er totalt uakseptabelt!

som har hindret full svikt.

Ved 19 av de 27 akuttmottakene ble det avdekket avvik som innebærer brudd på en lov eller forskrift. I tillegg ble det gitt merknader ved mindre overtramp. Kun ved to av akuttmottakene ble det verken rapportert om avvik eller gitt noen merknad.

Også mangelfull journalføring og rapportering av avvik ble registrert. Oversikter over pasienter og ventetid ble heller ikke brukt aktivt av ledelsen for å evaluere, og dermed potensielt forbedre, forholdene.

- Vi har funnet et totalbilde som viser mangelfull styring og ledelse. Det går ut over pasientene og dem som jobber ved akuttmottakene, sier Hanssen.

- I verste fall tvinges de ansatte til å bryte lovverket. Altfor mye henger på enkeltpersoner som strekker seg svært langt. Vi har sett et uheldig mønster hvor det er ad hoc-løsninger, heller enn systematisk styring, som redder liv, sier Hanssen.

Hanssen krever nå at sykehusenes eiere og ledelse bretter opp ermene.

Uakseptabel ventetid
Rapporten viser at mottakene er svært sårbare for stor pasientpå-

Hovedmålet med dette landsomfattende tilsynet var å undersøke om og hvordan helseforetakene ivaretar ansvaret sitt.

Statens helsetilsyn har funnet et totalbilde som viser at mangelfull styring og ledelse preger hverdagen i disse akuttmottakene. I de fleste av akuttmottakene som er omfattet av tilsynet, henger for mye av den daglige driften på at kompetente enkelt-

Pasienter blir liggende for lenge på sykehusenes akuttmottak uten at den nødvendige behandlingen iverksettes. Nå krever Norsk Luftambulansetiltak for å gjøre akuttmottakene mer effektive.

Luftambulansen forlanger fart i akuttmottaket

Minutter kan bety forskjellen på liv og død når alvorlig syke eller skadde pasienter bringes inn til sykehus for behandling. Altfor ofte blir akuttmottaket på sykehuset en flaskehals der pasienten blir liggende for lenge uten at behandlingen settes i gang. Nå krever Norsk Luftambulansetiltak at akuttmottakene blir en naturlig del av den akuttmedisinske kjeden og organiseres og bemannes slik at pasientene kommer raskt nok til riktig behandling.

- Vi anser at den akuttmedisinske kjeden strekker seg helt til pasienten kommer til endelig behandling på sykehuset. Det er uakseptabelt at pasienter får opphold i akuttmottakene uten

at den nødvendige behandlingen iverksettes, sier medisinsk direktør Jan Erik Nilsen. Helsetilsynet gjennomførte i fjor tilsyn ved en rekke akuttmottak. Nesten uten unntak ble det pekt på mangler, enten i form av ressurser eller kompetanse.

Akuttmottakene har historisk sett aldri vært sett på som en behandlende avdeling. Tradisjonelt har akuttmottakene tatt imot pasientene, diagnostisert og initiert behandling. Det er ofte de minst rutinerte legene som bemanner akuttmottakene, mens spesialistene befinner seg lenger inn i sykehussystemet. Dette kan føre til at nødvendig, tidsavhengig behandling blir

forsinket. Samtidig økes presset på akuttmottakene av et økt antall eldre pasienter, ofte med mange diagnoser.

- Man må se på den interne organiseringen av akuttmottakene både når det gjelder ressursbruk og kompetanse. Norsk Luftambulansetiltak ønsker å være en medspiller til å gjøre akuttmottakene bedre. Vi har allerede flere kurs for leger og sykepleiere som jobber i akuttmottakene, men det må også gjøres endringer i selve den sykehusinterne organiseringen, sier Nilsen.

Helsevesenet og Norsk Luftambulansetiltak har de siste årene brukt

betydelige ressurser for å sørge for at pasientene skal komme så raskt til behandling som mulig.

-Dessverre opplever man at tidsgevinsten som er vunnet utenfor sykehus, tapes i sykehusenes akuttmottak, sier Nilsen.

Hotellsjef Jon E. Levnang ble ansatt som daglig leder for hotelltjenesten ved CatoSenteret 1. mars 1998. Redaksjonen har bedt ham om å komme med noen refleksjoner fra oppstart, etablering og drift gjennom disse viktige 10 årene.

Tidlig samarbeide

Men først må vi fortelle at samarbeidet Eurest/Medirest - Stiftelsen Sofienlund startet lenge før byggingen av rehabiliteringssenteret i Son, ved at Svein Ullerød, daværende direktør i Eurest, ble introdusert for stiftelsens styreformann Thor Bjørn Lie av utøvende arkitekt Kjell Reine.

Stiftelsen ønsket å benytte Eurests kompetanse på innredning av kjøkken, spisesal, lagerplass og utstyr til hoteldriften. Reine, Lie og Ullerød hadde mange møter med Eurests spesialister i Sverige, og av dem fikk de svært god hjelp.

Svein Ullerød og Thor Bjørn Lie arbeidet frem og undertegnet samarbeidsavtalen med Eurest.

Avtalen ble inngått faktisk før arkitekt Reines tegninger av rehabiliteringssenteret ble påbegynt! Stiftelsen Sofienlund ble enige med Eurest (i dag Medirest) at de med sin spesialkompetanse - samtidig som de skulle drive og ha ansvaret for all matservering og renhold - også skulle ha ansvaret for selve utformingen av denne avdelingen.

CatoSenteret "gratis" fra Stiftelsen Sofienlund
Stiftelsen CatoSenteret fikk dermed av Stiftelsen Sofienlund overlevert et fullt ferdig rehabiliteringssenter med innbo, møbler, trenings- og behandlingsutstyr - samt ferdige avtaler med samarbeidspartnere som Eurest og leietagere som frisør, fotpleie, hudpleie, aromaterapi, spesialister i ortopedi, et kommunelegkontor samt de ansatte leger, terapeuter etc.

Medirest jubilerer også

Ti år med utviklende samhandling! Jeg er stolt over at Stiftelsen Sofienlund valgte å inngå avtale med firmaet Eurest - i dag Medirest - ikke bare om drift av "hotelltjenestene" ved CatoSenteret, men at firmaet også fikk være med på utforme selve senteret.

Det har vært innholdsrike og spennende 10 år! Fra de første famlende skritt i oppstarten og fram til dagens Senter med full anerkjennelse innen rehabiliteringsfaget og avtaler med Helse-Norge!

Driftsmodellen CatoSenteret valgte la grunnlaget for et tett og utviklende samarbeid mellom de ulike tjenestene.

Her ble tverrfaglig samarbeid virkelig satt ut i livet i møtet mellom rehabilitering og hotell-funksjonene! Målsettingen var i et slikt helhetsperspektiv å kunne gi brukeren egen mestring i sin individuelle rehabiliteringsprosess. Jeg har her hatt gleden av å delta i senterets ledergruppe og være del av mange spennende strategiske prosesser i løpet av disse 10 år!

De første årene var spesielt krevende og utfordrende! Med begrensede avtaler og stram økonomi var det ikke alltid enkelt! I den økonomisk trange oppstartstiden var vi også selvfølgelig villig til å utsette vår fakturering til Senteret i perioder hvor likviditeten var knapp! Eurest hadde ferdig utarbeidede systemer og rutinehåndbøker for hoteldrif-

ten som også kom Senteret til gode i en oppstartsperiode med "blanke ark".

En avgjørende suksessfaktor var sterk tro på rehabiliteringskonseptet og mulighetene framover! Entusiasmen og samholdet ga en fantastisk kraft og vilje til å stå på videre! Ikke minst var det mye humor og kreativitet blant oss ansatte!

God mat og trivsel er god rehabilitering

Vi har i alle disse årene lagt vekt på at maten skal være dagens høydepunkt og samtidig en viktig del av rehabiliteringen. Konseptet Medirest i dag har på CatoSenteret kalles "Balansert Kosthold". Et riktig sammensatt kosthold som tilgodeser den enkeltes energi- og næringsbehov er en forutsetning for god helse! Det skal være "Sunnhet, velvære og livsstil på menyen!" Et konsept hvor vi tilbyr sunnere måltider og anbefalte løsninger. Vi vil tilby et variert kosthold med utgangspunkt i nordiske ernæringsråds anbefalinger. Dette innebærer bufféløsninger, med bl.a. vekt på salater, grønnsaker, frukt og hvitt kjøtt i større grad. Mange brukere har behov for

dietter og spesialkost, som kjøkkenet også ivaretar. Det tilbys kostsamtaler ved behov. Senteret har også etablert et eget tverrfaglig ernæringsutvalg og brukerne kan få kost- og livstilveiledning!

Vi har lagt vekt på at brukerne skal trives og bli sett i hverdagen. Dette gjelder så vel som av resepsjonisten i "Senterets hjerte", som kokk/servering og ansvarlig renholder på brukerens rom. Den gode samtale, hvor humoren har en naturlig plass, er en viktig del av dette bildet!

Et åpent senter for lokalbefolkningen

Gradvis har det utviklet seg et lite tettsted rundt senteret i løpet av disse 10 årene. Lokalbefolkningen bruker også Senteret aktivt. Kiosken er flittig benyttet, man kan bl.a. kose seg med nystekte rundstykker og café au lait etter bassentreningen og det er mulighet for en deilig søndagsmiddag fra kjøkkenets velsmakende buffé!

Fleksibilitet og tilpasning

Gjennom 10 år har det vært stadige endringer i driften; fra en liten håndfull brukere, første avtale med Aker sykehus, driften av eget sykehjem, oppgradering og planlegging av kurs- og konferansedrift og sykehjemsdrift for Vestby kommune til dagens fulle hus med både arbeidsrettet rehabilitering (ARR) og dagbrukere.

For oss i hoteldriften har dette stillet høye krav til fleksibilitet og evnen til å stadig tilpasse seg endrede forutsetninger. Ikke minst for å bistå CatoSenteret med å være mest mulig konkurransedyktig, har det vært viktig for oss raskt å kunne endre oss i samsvar med de aktuelle behovene; for eksempel til sykehjemsdrift, til og fra kurs-/konferansedrift eller endrede renholdsrutiner overfor ARR-brukerne.

Jeg er stolt av alle våre flotte hotellmedarbeiderne i renholdet, kjøkken/servering og resepsjonen! Vi har lagt vekt på å ansette dyktige og fleksible fagmennesker, med en utpre-

get serviceholdning og evne til innlevelse. Her har vi også hele tiden oppfordret til fagutvikling på alle funksjonene, ikke minst i renholds-faget.

Det har vært en styrke å tilhøre en større organisasjon, med bl.a. drift av flere pasienthoteller. Her har vi kunnet drive aktiv fag- og erfaringsutvikling på tvers av hotellene gjennom en "Best Practice" ordning!

Eurest valgte tidlig å ISO-sertifisere hoteldriften, slik at denne ble kvalitetssikret. Her var CatoSenteret på sin side også først ute i rehabiliteringsmarkedet med sin ISO-sertifisering, og vi kunne dele noen av våre erfaringer fra hotellprosessen!

Fornøyde brukere

Gjennom disse 10 år har vi hele tiden foretatt brukerevalueringer for å kunne få direkte tilbakemeldinger og innspill på hvordan driften kan gjøres best mulig sett fra brukerens ståsted. Her har det kommet mange konstruktive tilbakemeldinger og anerkjennelse!

Vi kan være stolte av de flotte tilbakemeldingene som kommer fra brukerne, både innen behandlings- og hotelltjenestene!

På vegne av Medirest og mine kollegaer ønsker vi CatoSenteret til lykke med de 10 år og håper på en fortsatt utviklende samhandling framover!

Jeg hilser med Piet Hein:

I evighetens perspektiv er øyeblikket som et liv!

Jon E. Levnang
Hotellsjef
Medirest CatoSenteret

Hotellsjef Jon E. Levnangs første lederteam i oppstarten utstråler både humor og varme: Fra venstre kjøkkensjef Tove Lise Haugsbakk, resepsjonsleder Sissel Marøy og husøkonom Siv Ingebrigtsen (til høyre).

Iforbindelse med CatoSenterets 10 års jubileum har redaktøren vært i kontakt med Knut Herrem. Knut ble en spesiell bruker for oss i pionertiden. Vi ønsket derfor å høre med ham, nå i ettertid, hva oppholdet på senteret i 1998 har betydd for ham.

CatoSenteret er bygget som et "B-sykehus". Derfor kunne Knut etter få dager komme rett fra sykehuset, få sårbehandling og opptrening etter operasjonene.

En modig ridder på ett ben

Sommeren 1998

Men først må vi tilbake til en sommerdag i 1998. Knut Herrem var med sin motorsykel på vei fra Drøbak mot Oslo. Han kjørte rolig, godt innenfor fartsgrensene. Hvem kunne ha forutsett at hjulet fra en trailer i motgående kjøreretning skulle løsne og treffe ham?

Men det var nettopp det som skjedde, og det første døgnet etter ulykken måtte det 60 poser blod til for å holde Knut i live. Hans venstre ben ble knust og måtte amputeres. Brystkassen ble åpnet for å finne eventuelle indre blødninger. Familien ble innkalt i all hast for å ta avskjed med ham. Og anestesilegen ga klar beskjed da Knut våknet: -

Knut heises opp i treningsbassenget.

Jøss, du skulle jo vært død!

Oppturen begynte

- Det var en gave å være i live, sier Knut Herrem, ikke et tap å miste en fot. Følelsen av ikke å ha mistet noe, har han fortsatt. En tekst på en porselensplate i presang fra en tante ble de bevingede ord for ham gjennom opptreningen. Der står det:

Du kan ikke leve livet baklengs. Se fremover, det er der livet skal leves.

Knut Herrem føler seg heldig som klarte å styre unna de negative krokveiene som ofte følger i kjølvannet av slike traumatiske hendelser. - Som voksen er det lettere å miste en fot. Du har opparbeidet deg livserfaring og fått bygget opp selvtilliten, sier han rolig.

Var nysgjerrig

Knut hadde en ønskeholdning til rehabilitering. Han var nysgjerrig

og åpen overfor alt nytt. Derfor ønsket han seg til CatoSenteret. Der ble han mer og mer bevisst verdien av egen kropp. Personligheten hans utstrålte at han ville. Alt. Hele tiden! Knut brukte tre og en halv måned på rehabilitering. Knut Herrem ble fasinert av ansattes store tro på at det meste går an om du vil. Og han ville. Han ville tilbake til et aktivt liv, selv om det ville bli vanskelig.

Handikapidrett

Idrett ble en del av løsningen. - I januar 2000 fikk jeg en telefon fra Cato Zahl Pedersen. Han lurte på om jeg ville være med til Paralympics i Sydney. - Men jeg kan jo ikke seile, sa jeg. - Da må vi dra til Florida om 14 dager for å lære! sa Cato! De deltok.

Fra sjø til ski.

I 2002 finner vi Knut Herrem som debutant i Ridderrennet. Knut inngikk i en gruppe nyskadede som ble rekruttert som deltagere via Catosenteret. - Jeg kjøpte slalåmski i januar og debuterte i Trysil. Det verste var T-kroken, sier Knut og ler. Selvhøytidelighet har ingen plass hos ham. Et tegn på at man har avfunnet seg med og akseptert en ny situasjon. Å kunne spøke med eget handikap er et sunnhetstegn. - Amputasjonen er helt oppe ved hofta, så teknikken var heller dårlig, forteller Knut.

På Beitostølen startet han i slalåm, og målet var å kjøre bakken ned. Det gikk bra. Senere deltok han også i langrennspigging og skiskyting, øvelser som krever både utholdenhet og styrke. Senere har han deltatt i Ridderrennet hvert år.

Vintersportsuka samler mange funksjonshemmede, men det

kunne vært flere. - Det er trist at voksne handikappede ikke får mer hjelp og dermed motivasjon til fysisk aktivitet generelt, sier Knut. - Noen "slemminger" spør meg om det er trist å ikke kunne

som jeg selv hadde utstrålt at jeg hadde kastet inn håndkleet. Hvor er troverdigheten da? spør Knut. På kontorveggen henger det en utmerkelse:

- Verdens beste sjef.

I en reklamefilm som ble laget for CatoSenteret i 1998 ble Knut Herrem hovedpersonen. Der får vi se Norge slå Brasil i fotball-VM, og en lykkelig, dansende Knut Herrem på bordet med sine to ben. Senere på sommeren var han altså en hårsbredd fra å miste livet. Livet fikk han beholde, men han mistet et ben.

- Jeg bruker min egen ulykke som eksempel i jobben. På CatoSenteret satte jeg meg som mål å være tilbake i jobben som sjef for selgerne i Norske Liv i Oslo og Akershus innen 1. november - bare fire måneder etter ulykken. Det klarte jeg, og så sent som i forrige uke brukte jeg dette som eksempel for nye selgere. Hvor fort en ulykke kan skje, og hvor viktig det er å ha en god forsikring, slutter Knut Herrem.

Du kan - hvis du vil!

- Oppholdet på CatoSenteret fikk meg til å tro på mottoet: **Du kan - hvis du vil** - og fokusere på mine egne ressurser. Jeg er glad for all støtten jeg fikk i disse månedene. Derfor ønsker jeg CatoSenteret fortsatt fremgang i de neste tiårene!

Knut Herrem møter opp til en reklamefilmvisning hvor han er hovedperson.

løpe. Selvsagt er det trist, sier Knut, som kontrer slik: - Har du løpt maraton i Oslo, New York eller Stockholm? Ikke det? Det har nemlig jeg!

Allsidig karriere

Søskenflokket på fem fra Stavanger var aktive på flere fronter i barndommen, kan Knut fortelle. Broren Geir drev det lengst og ble kjent som elitefotballspiller på Bryne og Viking. Knut var mer allsidig. Forsvaret var hans arbeidsgiver i mange år, blant annet på Sjøkrigsskolen i Bergen, der han lærte sportsdykking.

Etter at rehabiliteringsperioden på CatoSenteret var over, fortsatte Knut i jobben. Karrieren som sjef for selgere innen forsikringsbransjen fortsatte.

- Jeg kunne jo ikke fortsette i jobben min som motivatør der-

Stiftelsen Sofienlund gratulerer alle ansatte på CatoSenteret med det forestående jubileet.

Senteret har i løpet av bare ti år er blitt et av Norges beste rehabiliteringssentre, med et solid fotfeste innen norsk helsevesen. Dette skyldes dyktige medarbeidere innen alle faggrupper som har gjort en formidabel jobb for både brukere og pårørende.

Rehabiliteringssenteret har sitt utspring i to ildsjelers ønske og drøm om at skadde og syke i Norge bør få en best mulig sjanse til rehabilitering og et verdig liv..

teresserte så stort, at huset ble bygget med svømmehall og treningslokaler. Nesoddtangen Trim & Svim var skapt.

Deres håp var at trenings-senteret skulle bli et populært tiltak for aktive idrettsutøvere. Det ble det også, men i mindre grad enn de hadde tenkt seg. For blant alle de aktive dukket det stadig opp flere trafikkskadde, revmatikere, hjerteopererte, amputerte og andre med kroniske sykdommer eller plager.

hemmede trives sammen?

- Heldigvis var de fleste av disse bekymringene helt grunnløse, sier Bente Lie. Vi kunne med glede konstatere at folk ble bedre, ja, faktisk mye bedre, gjennom systematisk opptrening – og med treningsprogram lagt opp for den enkelte, i samarbeide med deres egen lege og fysioterapeut.

- Hvis trening hos oss på Nesoddtangen Trim & Swim kunne gi slike gode resultater, hvorfor

spørsmål ble: Hva kunne Bente og jeg gjøre med dette?

Sofienlund

- Svaret ga seg selv da vi i 1985/86 fikk en henvendelse fra en tidligere ansatt i teknisk etat i Nesodden kommune. Han kjente til vår aktive holdning for bedre rehabilitering og vårt ønske om å kunne gjøre noe mer på dette området. Han fortalte at en stor, fin tomt, regulert til bruk for en institusjon eller offentlig formål, skulle selges. Tomten het Sofienlund og lå på Fjellstrand.

- Vi dro straks dit på befaring, og fant en praktfull utsiktstomt på 105 mål, som var utmerket egnet til det formålet. Kort fortalt: Vi fikk låne penger og kjøpte tomten. Prosjekt Sofienlund helse- og rehabiliteringssenter hadde startet.

Arbeids- og brukergrupper

- Vårt neste skritt var å få dannet en arbeidsgruppe og en brukergruppe. For fra dag én har vi sett det som svært viktig at brukerne skulle være med å bestemme hvorledes et nytt rehabiliteringssenter skulle se ut og fungere.

- Vi fikk med oss fremtredende medisinerere i arbeidsgruppen, og i brukergruppen fikk vi med oss representanter fra flere interesseorganisasjoner, som Landsforeningen for Trafikkskadde, Norsk Revmatikerforbund, Norsk Fibromyalgi Forbund og Akershus Handicapidrettskrets.

CatoSenteret 10 år 4. juni

En aha-opplevelse

For starten var faktisk en aha-opplevelse ekteparet Bente og Thor Bjørn Lie fikk i 1981, og det fortsatte med hardt arbeid og masser av problemer. Men visjonen og drømmen holdt de ved like: Drømmen om å bygge et Sofienlund helse- og rehabiliteringssenter. Et senter for trafikku/ulykkesskadde og kronisk syke. Senteret ble riktignok ikke bygget på stedet Sofienlund på Nesodden, men i idylliske Son, og heter nå CatoSenteret.

Nesoddtangen Trim & Svim

Da idrettsinstruktørene Bente og Thor Bjørn Lie i sin tid skulle bygge hus på Nesodden var ønsket om å drive aktiv trening sammen med andre idrettsin-

Snart var halvparten av de trenende folk som trengte rehabilitering i en eller annen form!

Forbausende resultater

- Denne utviklingen kom som et sjokk på oss, sier Thor Bjørn Lie. Bente og jeg hadde tenkt å drive egentrening og hjelpe trenende til en formforbedring, og de utrenede til å bli glad i sin egen kropp. I stedet måtte vi opptre som terapeuter og hjelpe.

- Noe engstelige ble vi også, for vi hadde ingen medisinsk kompetanse. Vi spurte oss selv hva som for eksempel kunne skje med hjerteopererte som begynte å trene aktivt igjen? Eller ville "funksjonsfriske" og funksjons-

satset ikke Norge da på mer rehabilitering? Slike, og mange andre spørsmål om helse-Norge, stilte både Thor Bjørn og jeg oss stadig.

Rehabilitering i andre land.

- Men nå var vår nysgjerrighet vakt, og vi fant etter hvert ut at det var svært få som visste særlig mye om rehabilitering i Norge, bortsett fra Sunnaas sykehus som er internasjonalt kjent. Derfor brukte Bente og jeg feriene våre til å besøke rehabiliteringssentra i andre land. Vi dro bl.a. til det tidligere Jugoslavia, Vest-Tyskland og USA. Ja, over 100 sentra har vi besøkt. Konklusjonen var enkel: På området rehabilitering var det virkelig mange utfordringer. Vårt neste

Thor Bjørn Lie gjør seg klar til å feire den første 17. mai i CatoSenterets historie. Dagen ble feiret sammen med ansatte, beboere, gjester og lokalbefolkningen.

Byggetillatelse og bank-krakk

- Samarbeidet med brukerrepresentantene har vært svært inspirerende, sier Thor Bjørn Lie, men også til tider ganske tøft. Mange planer har vært lansert, vurdert og forkastet i disse årene. Det er laget atskillige utkast, tegninger og modeller. Men denne lange prosessen var også svært utviklende og bra for formålet. Hele tiden har ønsket om et best mulig og funksjonelt senter vært det overliggende mål.

- I 1989 fikk vi byggetillatelse, finansieringen var i orden. Men vi fikk kun finansiert leilighetene og ikke selve senteret. Det var senteret som var viktigst for oss. Da kom bank-krakket, og dette ble begynnelsen på en tilsynelatende ustoppelig rekke av problemer.

Bil Pluss lotteriet 1991

Thor Bjørn Lie har hatt en egen evne til å se positiviteter, der andre bare har sett det negative, selv om problemene formelig sto i kø.

- Det er i motbakke det går oppover, er bare ett av Lies gode utsagn.

Ta for eksempel finansieringen. Bankene ble rystet av det store krakket og stiftelsens bankforbindelse forsvant. Hva gjorde Thor Bjørn Lie da? Jo, han startet Stiftelsen Sofienlunds eget lotteri – Bil Pluss. Etter en tid skjønte han at døgnet bare har 24 timer, og at han ikke kunne ha en lederstilling i Oslo Energi og samtidig arbeide med lotte-

riet. Ingen andre i Stiftelsen Sofienlunds styre eller i de samarbeidende organisasjoner torde satse tid, eller kunne ta opp store nok lån for å drive et lotteri. Derfor sa Lie opp jobben, fikk med seg Bente, og startet eget firma for å kunne arbeide med inntektsgivende tiltak på heltid.

For å kunne starte lotteriet 1991 måtte det stilles en bankgaranti på 10 millioner kroner for premiene til politiet. Thor Bjørn Lie fikk ordnet garantien med sine eiendommer som pant. Familien har grunn til å være stolte over alle midlene som gjorde det mulig å bygge og holde liv i rehabiliteringssenteret i Son.

Stiftelsen etablert i 1991

Foruten igangsettingen av Bil Pluss lotteriet ble Stiftelsen Sofienlund registrert hos fylkesmannen. Med seg i det første styret fikk sivilingeniør Thor Bjørn Lie med seg avdelingsoverlege nevrokirurg Jan A. Pahle, overlege i nevrologi og fysikalsk medisin Magnus Robberstad og sivilingeniør Thor Bjørn Lie. Fra organisasjonene Snorre Forsland i Norsk Revmatikerforbund, generalsekretær Erling Lauritzsen i Landsforeningen for Trafikkskadde og Cato Zahl Pedersen fra Akershus Handicapidrettskrets.

Stiftelsen Sofienlund ble en humanitær, ideell organisasjon med det formål å bidra aktivt til å bedre rehabiliteringstilbudet for trafikk- og ulykkesskadde og

kronisk syke i Norge. Planene om fem rehabiliteringssentre ble lansert, ett i hver helseregion. Men stadig kom noe i veien.

Husbanken

Verre var det at Den Norske Stats Husbank den gang hadde regler som gjorde at de ikke kunne støtte Stiftelsen Sofienlunds prosjekt. Da dette ble forandret 1. februar 1994, var Thor Bjørn Lie i møte med Husbanken dagen etter. Siden har Stiftelsen Sofienlund hatt et godt samarbeid med denne banken.

Dessverre gikk byggetillatelsen i mellomtiden ut, og Stiftelsen Sofienlund måtte søke om tillatelse på nytt. Men stadig var det noe som hindret bygging. – Jeg ønsker ikke å rippe opp i alt dette nå, sier Thor Bjørn, det kunne ha blitt en hel bok. Fortell heller om Veidekke ASA og Vestby kommune.

Veidekke ASA og Vestby kommune

Veidekke ASA ble engasjert for å bygge rehabiliteringssenteret på eiendommen Sofienlund. Men etter å ha sett på nært hold hvilke problemer man hadde på Nesodden, foreslo de å flytte hele byggeprosjektet til eiendommen Øståsen i Son, i Vestby kommune i Akershus. For en lykke!

Fra dag én har Stiftelsen Sofienlund hatt et fantastisk samarbeid med Vestby kommune – med ordførere, administrasjon og innbyggerne i Son, ja alle, sier

Thor Bjørn Lie oppglødd. – Det var som å komme hjem til en ventende familie etter et langt utenlandsopphold. Samarbeidet har fungert prikkfritt hele tiden, med byggingen av senteret og service- og treningsleilighetene.

Prosjektleder

- Som prosjektleder og byggherreansvarlig var arbeidet med byggingen av rehabiliteringssenteret i Son svært arbeidskrevende, men det var en utrolig positiv opplevelse å følge hele byggeprosessen. Veidekke og Stiftelsen Sofienlund hadde full åpenhet om økonomien. Før vi startet, brukte vi hele 4 måneder på kravspesifikasjoner, der alle økonomiske premisser ble lagt. Vi hadde ukentlige møter i hele byggeperioden, der alle endringer ble protokollert. Slik hadde vi full kontroll og styring til enhver tid.

Da senteret ble åpnet i 1998, uttalte da også Vestbys ordfører at CatoSenteret i Son var det eneste store byggeprosjekt i kommunen, som ikke bare hadde holdt budsjetttrammene, men til og med satt igjen med et overskudd!

CatoSenteret

I 1997 ble Cato Zahl Pedersen spurt om vi kunne få knytte hans navn til rehabiliteringssenteret i Son, siden han var den mest kjente i Stiftelsen Sofienlund. Da han etter en del betenkning svarte ja, valgte man å opprette en egen stiftelse.

Den fikk navnet Stiftelsen Cato Zahl Pedersen senteret i Son, i dagligtale kalt CatoSenteret. Det er en egen økonomisk stiftelse med eget styre og egen ledelse, men det er Stiftelsen Sofienlunds styre som oppnevner styret til CatoSenteret.

CatoSenteret i Son har nå drevet sin virksomhet i snart 10 år med usedvanlige gode rehabiliteringsresultater. Det har til tider vært vanskelig økonomisk, men takket være blant annet Stiftelsen Sofienlunds inntekter fra Bil Pluss lotteriet, har CatoSenteret har kunnet drive i alle disse årene. Men kvaliteten på rehabiliteringssiden har hele tiden vært på topp. Ja, det norske folk har ved kjøp av lodder i Stiftelsen Sofienlunds eget lotteri, bidratt med utallige millioner kroner.

- Jeg vil benytte anledningen til å takke alle som gjennom sine loddkjøp har gjort det mulig for oss å bygge og drive CatoSenteret, sier Thor Bjørn Lie.

På Øståsen i Son, Vestby kommune i Akershus ligger landets flotteste rehabiliteringssenter. 4. juni i år kan vi feire 10 års jubileet.

Ikke vet jeg - men jeg tror det. Det kan ikke vitenskapelig bevises. Ingen har noengang sett engler - men det kan hende som i et syn - eller som et lys. Allikevel går det an å tro på dem - tror nå jeg.

I disse diskusjonstider rundt vår prinsesses "engleskole", blir troen på engler - eller ikke - aktuell for de fleste. Alle deltar på en eller annen måte - noen er "for"- noen er "mot"- alle utifra sitt eget ståsted.

Ved å kalle kursene sine "skole", trakk hun på manges englevinger. - Skolastikerne - de som har enerett på læring og innlæring og studier av ymse slag, syntes dette var å gå over streken. Innen de religiøse kretser ble det en annen diskusjon. Hva slags engler ville det her bli snakk om? Det finnes jo engler og engler....

Hun klarte å skape liv og røre i de politiske kretser også, prinsessen. Kunne en prinsesse foreta seg noe slikt? Være "en

Vi mennesker har gjennom årene lært å satse på kunnskap og forståelse, intelligens og det som er formålstjenlig, økonomisk og praktisk.

"Du må forstå!", sa min far. Og mang en kunnskap ble stappet inn i mitt stakkars hode (med dårlig hukommelse). Gjennom denne heller slitsomme læringsprosessen utvikler man jo en durabelig venstre hjernehalvdel - mens den høyre, der kreativitet og følelser sitter, blir forsømt.

Har vi nå så godt av det, da? Og er kunnskap det samme som viten?

Kunnskap er viktig, veldig viktig - det å vite - det å forstå. Men uten klokskap og modenhet ved siden av, er dette lite verdt - ja,

skjønner kroppen og hele menneske best. NB: HELE!

Luftslott er ikke dumt. Dem er det ingen som kan rive ned eller ta fra oss, sa Peer Aabel engang.

Og det er der englene våre bor. Kanskje har denne vår vakre prinsesse Märtha Louise grepet noe helt vesentlig, som mange trenger mer enn noen gang i denne vår materialistiske verden, der så få har tid til hverandre - og hvor penger og makt betyr mer og mer. Hvorfor er det så galt å tro på engler? Politikere tror jo at Norge skal bli rikere og rikere, alle tror at de har den beste løsningen på alt, og at andre tar feil. De tror at de skal klare å snu klimaendringene (Moder Jord er syk - hun har fått feber). De tror at renten ikke skal gå ytterligere opp, og boligprisene skal ikke synke noe særlig.

Altså: De tror! Og de tar i de fleste tilfelle feil. Slik har det alltid vært.

Så jeg og mange med meg er glad for at prinsessen har satt englene på vår agenda.

Hvorfor jeg tror på engler? Jo, nå skal du høre - en historie:

Jeg hadde en vinterkveld vært på barnemisjon på skolen hos frk. Karlsaune. Hun var en striks dame. Der heklet og strikket og broderte vi ting og tang, som senere skulle loddes ut til inntekt for misjonen.

Veien hjem gikk gjennom en skog. Det var kaldt. Det var høye brøytekanter (ihverfall for en 8-åring), og det var mørkt.

Plutselig midt i veien foran meg så jeg tre kjempedigre elger. De bare sto der - og sperret veien for meg.

Hva skulle jeg gjøre? Gå tilbake til skolen? Nei, da ville jeg jo komme for sent hjem - og det ville bety skjenn. Var disse farlige tro?

Skjelvende av redsel bare fortsatte jeg å gå. Da skjedde det noe merkelig. Elgene flyttet seg langsomt over på den ene siden - og lot meg passere. Vel forbi, snudde jeg meg og så meg tilbake. Da sto de igjen midt i veien! Da løp jeg - overbevist om at en engel hadde hjulpet meg og "dyttet" elgene.

Jeg fortalte det ikke hjemme. Brødrene mine ville ha gapskrattet og sagt at jeg løy, de voksne ville ha sett oppgitt på hverandre og sukket nok engang over denne underlige datteren med de rare tankene.

Jeg ER overbevist om at jeg har en "lyseblå" engel, som sitter på min høyre skulder og passer på meg, og som hjelper meg, ofte uten at jeg skjønner det selv. På den venstre sitter det en annen "mørkesvart" en. Begge snakker til meg. Det er mitt ansvar å lytte til den lyse stemmen.

Nå er det jo vår alles kjære Ole Brumm som er vår tids store filosof og taoist. At Donald Duck også kan være det, er det litt vanskeligere å få øye på. Men han har altså engang sagt at han

har en engel og en djevel på skuldrene sine - og begge snakker til ham.

"Livsleden" og englene.

Når mitt private, indre lille univers går meg imot - noe det aldri unnlater å gjøre, dessverre - når verden rundt meg blir for påtrengende vanskelig og smertefull - går jeg til det ytre univers, søker englerøster og kraft derfra.

En ung mann her i blokka hvor jeg bor, hadde ikke vært å se på en stund. En kar med en overordnet stilling i et stort firma. Da jeg en dag møter ham i heisen og sier "deg har jeg savnet i det siste", forteller han at han "hadde møtt veggen". Derfor hadde han reist hjem til sin mor og "hennes kjøttkaker". Nå var han rehabilitert og klar for å jobbe igjen. Moren - hans engel - ble for ham redningen og løsningen.

Det er menneskelig å falle, men det er djevlesk å bli liggende - og vi trenger engler for å klare å reise oss igjen. Vi må bare være oppmerksomme på det - og bevisst søke det som kan få verdens larm og forstyrrende kaos til å stilne og legge seg til ro.

Vi må finne den eller det som passer i VÅRT lille univers - og lytte til den "lyseblå" stemmen. Ikke alle har "mødre med kjøttkaker" - mange "har ingen," slik det fortøner seg for dem i deres verden. - Da må vi lete - og lete - til vi finner. Og den som leter, VIL finne. Kanskje ikke der og da, eller på den måten vi har forespeilt oss det selv, men englene (eller hva vi nå tror på) VIL svare, bare vi er litt tålmodige og lydhøre. Bare vi "tror"! Løsningene ligger der. Ethvert problem er underkastet forandringenes lov.

Og så må vi lete på rett sted - ikke gjøre som mannen som en kveld lette etter nøklene som han hadde mistet på fortauet et eller annet sted: Han lette bare under et gatelys fordi at der var det lyst nok til å se.

"Änglar - finns dom?"

Vi kan velge selv. Kanskje det ikke er så dumt, når vi tenker etter. Ihvertfall når vi tenker på at vi kan velge mellom djevelens stemmer og englenes. Noe må vi ha å tro på. Livet er avhengig av det. Tror jeg.

I vår kultur og tradisjon hører englene julen og "det glade budskap" til. Nå går vi mot påske. Jeg har alltid tenkt på at det i grunnen er kristendommens påskebudskap som inneholder "det glade budskap" - at Kristus døde for våre synder, men sto opp igjen påskemorgen - et under. Kanskje vi skulle sørge for at påsken også ble styrt av litt "englepåvirkning"? Engler har jo en tryllestav og kan utrette undre. Den tryllestaven kan virke for alle og på alt. Tror jeg.

Dessuten tror jeg at alle mennesker egentlig er engler med et budskap som skal formidles.

"Änglar - finns dom?"

Ingeborg Maack.

selvstendig næringsdrivende?" Skulle hun måtte si ifra seg prinsessetittelen sin, kanskje?

Opprørtheten er kanskje ikke så underlig. Prinsessen beveger seg jo inn i mystisismen - og der følger mange menneskers begripelse og forståelse ikke helt med - slik det jo, som bekjent, også er med religiøse oppfatninger.

direkte farlig, har flere kloke mennesker gitt uttrykk for - og akkurat det ser vi jo selv også rundt omkring oss, når vi ser godt etter.

Går det an å "vite noe" - uten at det kan bevises?

"Hjertet har sin egen forstand, som forstanden ikke forstår", sa Pascal. Denne "hjertets forstand", og "hjertets dannelse", er vel så viktig som all den andre utdannelsen. Et av de klokeste, fineste, mest innsiktsrike mennesker jeg har kjent, tante Agnes, hadde bare en "skarve folkeskole", fra den gang man gikk annenhver dag på skolen. Men hun hadde en hjertets dannelse og en klokskap som kunne overgå de fleste.

Apropos DET, så er det noe underlig å tenke tilbake på min barndoms landsens lille folkeskole, der jeg faktisk bare gikk annenhver dag - og på alt jeg der lærte, og fremdeles husker og har nytte av.

Men man kan ikke - og skal ikke - sammenligne "før" og "nå". Vi lever i en annen tid, med helt andre konstellasjoner og strukturer på alle tenkelige plan. Rask vekst og utvikling overalt, på alle områder, gjør det vanskelig å følge med for mange - og vi har fått et nytt fattigdomsbegrep. Sosial fattigdom og åndelig fattigdom - for å nevne noen.

Det er derfor vi trenger mystisisme - engler - noe å tro på - noe å håpe på.

Et menneske kan ikke leve uten håpet!

Et menneske trenger drømmer og luftslott, ellers møter de denne nå så vanlige "veggen". Den kommer tidligere og tidligere til folk, og det er skremmende. Burde ikke vi - med all denne kunnskapen og forståelsen vi har fått med oss i dag - vite bedre?

Undre meg på om det ikke er den høyre hjernehalvdelen og Pascal's hjerteforståelse som

Aktiv mot kreft

Stiftelsen Aktiv mot kreft er etablert etter idé og inspirasjon fra veldedighetsprogrammet "Fred's Team" i USA, New York City Marathon.

Stiftelsens mål er å generere inntekter til kreftforebyggende tiltak ved å motivere bedrifter og privatpersoner til økt fysisk aktivitet, konkurransedeltakelse og idrettsglede. Deltakelse i ett eller flere idrettsarrangement, med New York City Marathon som det mest krevende, er en viktig del av Aktiv mot kreft.

Grete Waitz har vunnet New York maraton ni ganger og er en av Norges største idrettsstjerner. Grete har selv erfart hvor viktig trening og velvære er i kampen mot kreft, og ønsker å gjøre en innsats for kreftsaken i samarbeid med norsk idrett og næringsliv.

Stiftelsen ble etablert av Grete Waitz og Helle Aanesen i november 2007. Hovedformålet til Aktiv mot kreft er å finansiere trenings- og aktivitetssentre for kreftpasienter etter modell av "Pusterommet" på Ullevål universitetssykehus som ble åp-

net i 2007 med bl.a. Grete Waitz som pådriver. Helle Aanesen er initiativtaker til stiftelsen med arbeidserfaring fra bl.a. LOOC, Norges Skiforbund og Oslo Spektrum. Styremedlem i IL Heming og utdannet siviløkonom, og også den daglige leder.

Visjon

Aktiv mot Kreft skal forebygge kreft gjennom å motivere og tilrettelegge for økt fysisk aktivitet, og har et styre som består av **Jack Waitz, Gretes mann, Tove Strand, direktør ved Ullevål universitetssykehus, tidligere Helse- og sosialminister og arbeids- og administrasjonsminister. Diverse verv innen politikk, helse, idrett og næringsliv. Utdannet sosialøkonom, advokat med egen praksis, med vekt bl.a. på idrett, kultur og ideelt arbeid,**

Dessuten **Åsmund Berge tidl. advokat i Thue & Selvaag Gruppen, OL/Lillehammer '94, Norske Shell og jurist i Finansdept.**

Styremedlem bl.a. i Ski-VM 2011 og Norges Basketballforbund og utdannet Cand. jur fra UiO 198 og **Einar C. Nagell-Erichsen, selvstendig næringsdrivende med bred erfaring som stifter og eier av flere bedrifter innen media, hotell- og turistnæring og idrettsanlegg. Erfaring fra en rekke styreverv i store norske bedrifter. Utdannet siviløkonom**

Ambassadører

Ambassadører er kjente og positivt profilerte personer som ønsker å hjelpe oss i dette viktige arbeid. Felles for ambassadørene er at de synes arbeidet er viktig. Dessuten er de "fan" av Grete og har lyst til å gjøre en innsats for hennes arbeid på frivillig basis. Ambassadørene vil bidra i profileringsarbeid for Aktiv mot kreft, samt med treningstips, ernæringsstips, etc. De vil kunne være med på premieutdelinger, seminarer, foredrag og delta for Aktiv mot kreft/Grete Waitz Team i våre utvalgte idrettskonkurranser.

Foreløpig er følgende personer stiftelsens ambassadører: **Bjørn Dæhlie, tidenes beste**

langrennsløper. Med sine åtte OL-gull, ni VM-gull og seks totale seire i verdenscupen stiller han i en egen klasse. Dessuten har Bjørn 48 enkeltseire i verdenscupen, hvilket også det er klart best i skihistorien. **Erling Kagge, jurist, forlagsdirektør, polfarer og eventyrer. Han var den første til å nå jordens «tre poler». Sammen med Børge Ousland var de i 1990 de første som nådde Nordpolen uten assistanse utenfra. I 1992-93 gikk Kagge, som den første, alene til Sydpolen. I 1994 besteg han Mount Everest. I dag er han forlagsdirektør for Kagge Forlag, samt Yngvar Andersen, personlig trener og kjent fra NRK og Puls. Han er en glimrende treningsmotivator og har som målsetning å få folk til å tro på det "glade treningsbudskapet".**

Dekning av tannlegeutgifter

Nye regler om dekning av tannlegebehandling

1. januar i år fikk vi nye regler om dekning av utgifter til tannlegebehandling. Hovedreglene om dekning av utgifter til tannbehandling står i folketryktdloven § 5-6 med forskrift og rundskriv..

Du kan få dekket utgifter til behandling av karies (tanntårn) dersom munntørrhet (hyposalivasjon) som følge av medisiner har medvirket til tanntårn. Som hovedregel må det dokumenteres at munntørrheten har vart i minimum et år. Det kan gjøres unntak når det foreligger svært forhøyet kariesaktivitet. (Når verdier for ustimulert salvia er >0,10ml/min og for stimulert salvia er <0,70ml/min.)

Du kan få stønad til konserverende tannbehandling for påførte kariesskader. Har du også tapt tenner kan det gis stønad til protetisk behandling.

Det er ikke nok at du bruker medisiner som påfører deg munntørrhet. Munntørrheten må også dokumenteres ved kliniske

funn. Det vil normalt bety ved en spyttprøve.

Du kan også få dekket utgifter til behandling av tannkjøtt sykdom (periodontitt). Det er et krav at behandlingen er målrettet, faglig strukturert og går fortløpende. Har du etter 1.mai 2002 mistet tenner som følge av tannkjøtt sykdom, kan det gis stønad til innsetting av implantat.

Spesielt om allergi

Må du på grunn av allergi skifte ut tannrestaureringer og proteser, kan disse utgiftene bli dekket. Din allergi mot det aktuelle materiale må være sannsynliggjort ved erklæring fra spesialist i hudsykdom, og tannlegen må velge alternativt materiale i samråd med hudspesialist. Ved utskifting av tannmateriale på grunn av allergi må du alltid innhente forhåndsgodkjennelse fra trygdekontoret.

Infeksjonsforebyggende behandling

Det kan gis dekning av utgifter til nødvendig forebyggende tannlegebehandling ved forbe-

redelse til hjerteoperasjon og større organtransplantasjon.

Hvis det før en hjerteoperasjon på grunn av infeksjonsfare er nødvendig å fjerne tenner, vil disse utgiftene bli dekket. I tillegg vil utgifter til protetisk behandling, inklusive eventuelle implantater, etter operasjonen bli dekket.

Hjerte- og lungetransplanterte er avhengig av infeksjonsforebyggende behandling resten av livet. All tannlegebehandling som er infeksjonsforebyggende blir derfor dekket. Det vil si behandling som skal forebygge infeksjonsspredning fra munnhulen til andre steder i kroppen. For eksempel vil ikke utgifter til estetisk tannbehandling bli dekket. Også hjerte- og lungetransplanterte får dekket utgifter til protetisk behandling.

Utgiftene dekkes etter faste takster

Tannlegen står fritt til å kreve en høyere pris for behandlingen enn det som dekkes gjennom de faste takstene. Det er derfor

viktig å være oppmerksom på at de utgiftene som overstiger takstene må du fullt ut betale selv. Dette gjelder også ved infeksjonsforebyggende behandling og for de med sjeldne medisinske tilstander. Den tannlegeregningen du får må derfor spesifiseres etter disse takstene. Dette må du ta opp med din tannlege. Her er et eksempel: Du har fått utført tannlegearbeide for 8000 kroner. Etter de offentlige satser dekkes det utførte arbeidet med 6500 kroner. Du må selv betale 1500 kroner.

Krav om refusjon av utgifter

Det er tannlegen som skal vurdere om du har krav på å få dekket hele eller deler av utgiftene. Utgiftene til tannbehandling må, eventuelt sammen med andre utgifter du har på grunn av varig sykdom, skade eller svakhet, være på minst 9180 kroner. Det kan ikke kreves fradrag for den delen av utgiftene som blir dekket av trygden.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon om Helse

Mange mennesker som lever med en kronisk sykdom eller funksjonshemming er avhengig av et helsetjenestetilbud som ivaretar disse gruppens behov for at tjenestene de skal motta er preget av god samhandling både på og mellom det enkelte tjenestenivå. Dagens helse

Dagens helsetjeneste preges av i for stor grad av fragmentering og dårlig samhandling - særlig mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten. Dette medfører at spesielt kronisk syke og funksjonshemmede får et dårligere tjenestetilbud enn det som kvaliteten på tjenestene isolert sett skulle tilsi. FFO vil gjennom det interessepolitiske arbeide forsøke å bidra til at tjenestene i større grad utvikles i retning av å ta hensyn til behovene til mennesker som lever med en kronisk sykdom eller funksjonshemming. Dette vil

blant annet bety flere og bedre samhandlingsstrategier i helsetjenesten.

I årene framover vil FFO:

- Arbeide for at helsetjenesten i større grad utvikler gode samhandlingsstrategier som kan sikre at pasienter med sammensatte behov får et godt koordinert helsetjenestetilbud.
- Arbeide for å motvirke sosiale helseforskjeller.
- Arbeide for å fjerne egenandelene.
- Arbeide for at det utarbeides konkrete forebyggingsstrategier

som skal bidra til en bedret folkehelse.

- Arbeide for at opplæring av pasienter og pårørende blir en lovfestet rett forankret i pasientrettighetsloven.
- Arbeide for at staten tar sitt ansvar for videre oppfølging og ytterligere innsats innen psykisk helse.
- Arbeide for innretningen og praktiseringen av refusjonsordninger på legemiddelområdet ivaretar kronisk sykes behov.

Rehabilitering og habilitering

FFO har lenge ønsket å være en pådriver for at innsatsen til

rehabilitering og habilitering skal gis den nødvendige prioritet. FFO er derfor glad for at det høsten 2007 ble lagt fram Nasjonal Strategi for habilitering og rehabilitering 2008 - 2011, men savner en mer offensiv holdning til å operasjonalisere de sidene ved habiliterings- og rehabiliteringsfeltet som er nødvendig for å lykkes med strategien. FFO er fornøyd med at det i Nasjonal strategi tas høyde for å utarbeide en handlingsplan for å følge opp "Strategiplan Habilitering av barn". I tillegg er FFO skuffet over at strategien ikke følges opp med en egen bevilgning.

Bør betale for korridorpasienter

Omkring to prosent av alle sykehuspasienter ligger i korridorer. Kirurg og forsker Jarle Norstein kaller den vedvarende forekomsten av korridorpasienter "et av norsk sykehusvesens store mysterier".

Jarle Norstein antyder at "flinke" økonomiavdelinger på sykehusene bevisst velger å ha korridorpasienter fordi det er lønnsomt for sykehusene. Dette skriver han i legeforeningens tidsskrift.

- Vi har i gjennomsnitt omkring to prosent av pasientene i korridorer på norske sykehus. Dette er et problem som ikke ser ut til å gå over av seg selv. Det må derfor gjøres noen effektive tiltak, sier Norstein til DinSide Helse.

- Med de rådende finansierings-systemer er korridorpasienter meget lønnsomt for helsefor-etakene, og man kan ikke vente at det skal bli færre korridorpasienter uten sterke økonomiske stimulerings tiltak, mener Norstein, som har jobbet ved flere norske sykehus.

Påfør sykehuset kostnader

Ifølge Norstein er korridorpasienter et fenomen som nesten ikke forekommer i Sverige og Danmark. Han mener eneste løsning er at sykehusene må betale dyrt for å ha pasienter på gangen.

Data fra Norsk pasientregister gjengitt på nettstedet Fritt sykehusvalg, viser at det i perioden 1. mai til 31. august 2006 var gjennomsnittlig 256 korridorpasienter per døgn ved norske sykehus. Det vil si fem korridorpasienter per sykehus i gjennomsnitt. Tallet varierer sterkt fra sykehus til sykehus, fra 0 til

52 korridorpasienter. Tallet var 253 de påfølgende fire månedene, mens tallet var 283 1. tertial i 2007.

Norstein har ut fra en egen beregningsmodell kommet med det han mener er løsningen på problemet. - Ideen er å påføre sykehusene en nokså stor kostnad per korridorpasient, slik at sykehusene tvinges til å gi et verdigere opphold for pasienten, sier han.

Ifølge Norsteins beregninger vil en kostnad på 10.000 kroner per korridorpasient gjøre det mer lønnsomt for sykehusene å åpne en sengepost enn å ha to pasienter i korridoren.

Bruk tomme senger

I dag er 60 prosent av bevilgningene til sykehusene rammebevilgninger, mens de resterende 40 prosent er inntekter fra det såkalte DRG-systemet (diagnoserelaterte grupper).

I DRG-systemet er det fastsatt poenger for de enkelte prosedyrene. For eksempel gir en blindtarmoperasjon et visst antall DRG-poeng. For hvert DRG-poeng får sykehuset et visst antall kroner. Sykehusene får altså betalt ut fra hvor mye de yter. Det er i dette systemet Norstein mener sykehusene må få minuspoeng for korridorpasienter, som altså i praksis vil bety en kostnad.

- Det som vil skje er trolig at sykehusene da vil få en impuls til å

omorganisere, for eksempel ved å overflytte de pasientene som passer, til tomme senger på andre avdelinger, sier han.

Norstein referer til tidligere avisoppslag der sykehuspersonalet har fremholdt at å bruke korridorpasienter er et legitimt kampmiddel for å vise ressursmangel i helsevesenet. Han mener korridorpasientene dermed på mange måter blir en brikke i et spill. - Dessuten kunne man tenke seg et system der man gikk inn for å premiere empati og verdighet, men det er selvsagt mye vanskeligere å kvantifisere, sier han.

Mulig å løse

- Dette er et viktig område, og selv om andre land også har korridorsenger, er dette i hovedsak er særnorsk fenomen. Men det betyr jo også at det er mulig å løse det, sier statssekretær Arvid Libak i Helse- og omsorgsdepartementet til DinSide Helse.

Han er ikke sikker på om Jarle Norsteins forslag om minuspoeng for korridorpasienter er en god løsning. - Men man må alltid vurdere finansieringsordninger for å få en bedre kvalitet, sier han.

Norstein mener sykehusene ikke alltid prioriterer rammebevilgningene godt nok, men at totalbevilgningene til sykehusene likevel må økes fra helsemyndighetenes side.

Libak mener andre løsninger kan være bedre samhandling mellom sykehus og kommuner i forhold til utskrivingsklare pasienter og forbedring av logistik-

ken på sykehuset.

- Det er viktig at det er god kompetanse og leger med god erfaring i akuttinntakene, som kan vurdere hva som bør skje videre med pasienten, sier han.

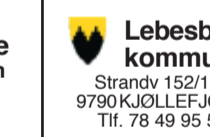

Statssekretæren tror ikke sykehusenes økonomiavdelinger bevisst velger seg ut avdelinger der det skal være korridorsenger.

- Men jeg har vært på sykehus der det er korridorsenger til tross for at det også står tomme rom der, og det er ikke riktig. Det å ligge på korridor, med flying frem og tilbake, med lys og lyd, det er ikke bra for pasienten, og det synes jeg alle sykehusledere skal ta innover seg, sier han.

Libak tror ikke større bevilgninger vil løse problemet med korridorsenger. - Jeg har ikke tro på at bevilgninger løser alt. For eksempel har St. Olavs hospital klart å få ned antall korridorsenger ganske betydelig, sier han.

Hører ikke hjemme

Direktør i Statens helsetilsyn, Lars E. Hanssen, skriver i tidsskriftet at tilsynet over tid har vært oppmerksom på problemet. - Det er forstemmende at dette problemet varer ved år etter år. At for eksempel tvangsinnlagte med psykiske lidelser kan risikere å havne i korridoren, tyder på manglende internkontroll og lederskap, skriver Hanssen og adresserer ansvaret både til driverne og eierne av virksomheten.

 Hjelmeland kommune 4130 HJELMELAND Tlf. 51 75 70 00 www.hjelmeland.kommune.no	 Surnadal kommune Bårdshaugvegen 1 6650 SURNADAL Tlf. 71 65 58 00 www.sumadal.kommune.no	 Strand kommune Rådhusg 2 4100 JØRPELAND Tlf. 51 74 30 00 www.strand.kommune.no	 Ringerike kommune Oslov 1 3511 HØNEFOSS Tlf. 32 11 74 00 www.ringerike.kommune.no	 KLEPP KOMMUNE 4358 KLEPPE Tlf. 51 42 98 00 www.klepp.kommune.no	 Kragerø kommune Enhet skole 3791 KRAGERØ Tlf. 35 98 62 00 www.kragero.kommune.no	 Frosta kommune Enhet for kultur og skole 7633 FROSTA Tlf. 74 80 88 00 www.frosta.kommune.no	 Hemsedal kommune Teknisk Etat 3560 HEMSEDAL Tlf. 31 40 88 00 www.hemsedal.kommune.no
 Sørfold kommune 8226 STRAUMEN Tlf. 75 68 50 00 www.sorfold.kommune.no	 Rælingen kommune 2025 FJERDINGBY Tlf. 63 83 51 00 www.ralingen.kommune.no	 Moss kommune 1501 MOSS Tlf. 69 24 80 00 www.moss.kommune.no	 Hasvik kommune Fjellv 6 9593 BREIVIKBOTN Tlf. 78 45 27 00	 Sauherad kommune Skolekontoret 3812 AKKERHAUGEN Tlf. 35 95 70 00	 Overhalla kommune 7864 OVERHALLA Tlf. 74 28 00 00 www.overhalla.kommune.no	 Austevoll kommune 5392 STOREBØ Tlf. 55 08 10 00 www.austevoll.kommune.no	 Tinn kommune Torget 1, 3661 RJUKAN Tlf. 35 08 15 00 www.tinn.kommune.no
 Kvæfjord kommune Bygdev 26 9475 BORKENES Tlf. 77 02 30 00 www.kvafjord.kommune.no	 Lavangen kommune 9466 TENNEVOLL Tlf. 77 17 65 00 www.lavangen.kommune.no	 Torsken kommune 9380 GRYLLEFJORD Tlf. 77 87 30 00 www.torsken.kommune.no	 Eidsberg kommune Ordfører Voldensv 1 1850 MYSEN Tlf. 69 70 20 00 www.eidsberg.kommune.no	 Drammen kommune Byplan Engene 1, 3008 DRAMMEN Tlf. 03 008	 Rauma kommune Oppvekstetaten Vollan 8 a 6300 ÅNDALSNES Tlf. 71 16 66 00	 Lebesby kommune Strandv 152/154 9790 KJØLLEFJORD Tlf. 78 49 95 55	 Bjugn kommune Oppvekst- og kulturetaten 7160 BJUGN Tlf. 72 51 95 00
 Sandnes kommune 4305 SANDNES Tlf. 51 97 50 00 www.sandnes.kommune.no	 Grane kommune 8680 TROFORS Tlf. 75 18 22 30 www.grane.kommune.no	 Stjørdal kommune 7500 STJØRDAL Tlf. 74 83 35 00 www.stjordal.kommune.no	 Kåfjord kommune Oppvekst 9146 OLDERDALEN Tlf. 77 71 90 00 www.kafjord.kommune.no	 Halsa kommune Oppvekst- og kulturetaten 6683 VÅGLAND Tlf. 71 55 96 00 www.halsa.kommune.no	 Etne kommune 5590 ETNE Tlf. 53 75 80 00 www.etne.kommune.no	 Hvaler kommune 4525 KONSAMO Tlf. 38 28 20 00 www.audnedal.no	 SPYDEBERG KOMMUNE 1820 SPYDEBERG Tlf. 69 83 66 00 www.spydeberg.kommune.no
 Vefsn kommune 8654 MOSJØEN Tlf. 75 10 10 00 www.vefsn.kommune.no	 Østre Toten kommune 2851 LENA Tlf. 61 14 15 00 www.ostre-toten.kommune.no	 Haram kommune 6270 BRATTVÅG Tlf. 70 20 75 00 www.haram.kommune.no	 Time kommune 4340 BRYNE Tlf. 51 77 60 00 www.time.kommune.no	 Gloppen kommune 6823 SANDANE Tlf. 57 88 38 00 www.gloppen.kommune.no	 Våler kommune 2436 VÅLER I SOLØR Tlf. 62 42 40 00 www.vaaler-he.kommune.no	 JEVNAKER KOMMUNE 3521 JEVNAKER Tlf. 61 31 57 00 www.jevnaker.kommune.no	 Aure kommune 6690 AURE Tlf. 71 64 74 00 www.aure.kommune.no
 vaksdal kommune BYNÆRT BYGDDELIV 5722 DALEKVAM Tlf. 56 59 44 00 www.vaksdal.kommune.no	 Tysnes kommune 5685 UGGDAL Tlf. 53 43 70 00 www.tysnes.kommune.no	 Voss kommune 5700 VOSS Tlf. 56 51 94 00 www.voss.kommune.no	 Masfjorden Kommune 5981 MASFJORDNES Tlf. 56 16 62 00 www.masfjorden.kommune.no	 Sveio kommune 5559 SVEIO Tlf. 53 74 80 00 www.sveio.kommune.no	 Åmli kommune Skoleavdelinga Åmli Skole, 4864 ÅMLI Tlf. 37 18 52 00 www.amli.kommune.no	 FITJAR 5418 FITJAR Tlf. 53 45 85 00 www.fitjar.kommune.no	 Bykle kommune 4754 BYKLE Tlf. 37 93 85 00 www.bykle.kommune.no
 Tysvær kommune 5570 AKSDAL Tlf. 52 75 70 00 www.tysver.kommune.no	 Hamar kommune 2317 HAMAR Tlf. 62 51 02 00 www.hamar.kommune.no	 Verdal kommune 7650 VERDAL Tlf. 74 04 82 00 www.verdal.kommune.no	 Røyrvik kommune 7898 Liningen Tlf. 74 33 63 00 - www.royrvik.kommune.no		 Åmot kommune Tlf. 62 43 40 00 www.amot.kommune.no	 HORDALAND FYLKESKOMMUNE Opplæringsavdelinga 5020 BERGEN Tlf. 55 23 90 00	 Asker kommune 1372 ASKER Tlf. 66 90 90 00 www.asker.kommune.no
 SKI KOMMUNE 1402 SKI Tlf. 64 87 87 00 www.ski.kommune.no	 Enebakk kommune Prestegårdsv. 2 1912 ENEBAKK Tlf. 64 99 20 00 www.enebakk.kommune.no	 Sula kommune Kultur- og oppvekstkontoret 6030 LANGEVÅG Tlf. 70 19 91 00 www.sula.kommune.no	 Stavanger kommune Vei og Trafikk 4008 STAVANGER Tlf. 51 50 70 90 www.stavanger.kommune.no				

Individuell plan er et samarbeidsdokument. Alle som har behov for langvarige og koordinerte tjenester skal få utarbeidet en Individuell Plan dersom de ønsker det.

Individuell Plan

Den som ønsker en plan skal medvirke i planarbeidet og er eier av planen. Retten til Individuell plan utløser ingen flere tjenester enn ellers, men er et dokument som skal bidra til at du opplever et mer helhetlig, koordinert og mest mulig tilpasset tjenestetilbud i din hverdag. Planen skal ikke utarbeides uten samtykke fra den det gjelder.

Hvorfor individuell plan?
Alle mennesker skal kunne delta og være likestilt i samfunnet. Hensikten er at planen skal gi større trygghet og forutsigbarhet. Den skal avklare ansvarsforhold og sikre koordinering og utforming av de tiltak og tjenester den enkelte trenger: "Hvem skal gjøre hva når?"

Personens livskvalitet; egne ressurser, ønsker, behov og utfordringer i hverdagen skal ligge til grunn for utformingen av planen.

Hvordan få del i tjenesten?
Du selv, din pårørende eller annen nærperson, tar kontakt med din primærkontakt i avdelingen. Hvis du trenger en Individuell Plan vil du få tildelt, eller selv velge en ansvarlig tjenesteyter som skal være din midlertidige koordinator i spesialisthelsetjenesten, det vil samtidig arbeides med å opprette en koordinator for deg tilhørende i kommunehelsetjenesten.

Ansvarlig tjenesteyter

- Er brukerens faste kontaktperson
- Skal sammen med bruker utarbeide Individuell Plan og sikre fremdrift i planarbeidet.
- Gi nødvendig informasjon og sikre brukervedvirkning i prosessen.
- Ha overordnet ansvar for innkalling, planlegging og gjennomføring av møter med bruker og aktuelle tjenesteytere.

Hva bør en individuell plan omfatte?
En individuell plan omfatter aktuelle tiltak det enkelte menneske trenger for å kunne leve et aktivt og selvstendig liv; for eksempel helsetjenester, sosialtjenester, stønader, opplæring, omsorgstjenester og attføring.

Husk:
Retten til Individuell Plan utløser ingen flere rettigheter eller tjenester i seg selv, men skal bidra til at du opplever et mer helhetlig tjenestetilbud i din hverdag. Dersom du synes det er vanskelig å møte kommunens ansatte alene, har du rett til å ha med en person du selv velger.

Taushetsplikt og klageadgang
Alle personopplysninger er underlagt taushetsplikt. Samtykke fra deg gjør det mulig å utveksle personlige opplysninger som er nødvendige for å utarbeide en individuell plan.

Før du gir et slikt samtykke må du vite hva du samtykker til. Dette innebærer at du har fått all nødvendig informasjon om hvilke opplysninger som skal kunne utveksles, hvem som skal få opplysningene, hvordan opplysningene skal brukes.

Individuell plan

Mange i Sofienlunds Venner har spurt om hva Individuell plan egentlig er, og hvem gjelder dette for.

Vi har derfor tatt med det viktigste i denne artikkelen.

Team Aut Trafikkskole ANS 6704 DEKNEPOLLEN Tlf. 57 85 10 35	Lofoten Trafikkskolesenter Sjøsveien 7, 8370 LEKNES Tlf. 76 08 25 55	Nor-Cargo Brumunddal A/S Strandv. 14 2380 BRUMUNDDAL Tlf. 62 33 47 00	Eide Marine Service AS 5457 HØYLANDSBYGD Tlf. 53 48 35 00	Vågen Trafikkskole Vågsg 41 4304 SANDNES Tlf. 51 66 00 27	 Sakarias Nesheim a.s. TERMO - GODSBILER - ANLEGGSMASKINER - BILER 5578 NEDREVATS Tlf. 52 76 51 10	 SØR	Entek Sandefjord A/S Peder Bogens g 8 3238 SANDEFJORD Tlf. 33 46 85 55
 PLANTEKNIKK AS VUN TEKNISKE KUNNSLEISTER Bellevue 4 1606 FREDRIKSTAD Tlf. 69 30 08 96	Arkitekt Nils Friis Braaflaat 3630 RØDBERG Tlf. 32 74 15 94	Finn og Albert Egeland A/S 4688 KRISTIANSAND S Tlf. 38 09 79 79	 VIKEN SKOG Storg. 11 /13 3511 HØNEFOSS Tlf. 32 10 30 00	 NORSK TIPPING norsk-tipping.no	 HIAB Carl Bergersensv 5 1481 hagan Tlf. 67 06 75 00	 TRYGG TRAFIKK Værftsg. 7, 1511 MOSS Tlf. 815 22 000	TOLLPOST GLOBE JHT Øran Vest 6300 ÅNDALSNES Tlf. 09 300
 Skolt Pukkverk A/S Vålerv. 381, 1599 MOSS Tlf. 69 24 78 00	Høyanger Bil A/S Einar Ramslis g 29 5900 HØYANGER Tlf. 57 71 32 77	 VIANOVA Plan og Trafikk 1302 SANDVIKA Tlf. 67 81 70 00	The Chimney Pot Oslo AS Drammensv 130 0277 OSLO Tlf. 22 13 51 70	 BØSTFOLD OLJE www.bostfoldolje.no Tlf. 69 33 91 80	Bodø Industri A/S Snekkerv 3, 8004 BODØ Tlf. 75 54 21 00	 Falck	Ringebu Brug 40, 2630 RINGEBU.....Tlf. 61 28 02 54
Ekra Gartneri Leinstrand 7083 LEINSTRAND Tlf. 72 59 42 20	Ramstad Lastebilservice AS Ramstadv 2, 1850 MYSEN Tlf. 69 89 31 77	Odal Grus A/S Spigsethberget 2100 SKARNES Tlf. 62 96 37 45	 Color Line 4662 KRISTIANSANDS Tlf. 38 07 88 00	HYDEX SYLINDERTEKNIKK 0902 OSLO Tlf. 22 91 75 20	 Fred.Olsen & Co. Fred Olsensg. 2 0152 OSLO Tlf. 22 34 10 00	forebygging.no <small>Kunnskapsbase og interaktiv arena for forebyggende og helsefremmende arbeid. Nett-tjenesten utvikles gjennom et bredt samarbeid mellom fagmiljøer i Norge. Forebygging.no inneholder mer enn 10.000 fagemner med særlig fokus på rusforebyggende arbeid</small>	
Ambulansetjenesten i Ørland/Bjugn 7160 BJUGN Tlf. 72 52 41 29	 BYGG-Spar AS Møllebakken 8 1506 MOSS Tlf. 69 27 93 10	 SOLVASK - en ren fornøyelse Svelvikv 81 3039 DRAMMEN Tlf. 32 83 19 85	Amesto Group AS Borgenv 66, 0373 OSLO Tlf. 23 22 29 00	Rex A/S Industriv. 5, 1825 TOMTER Tlf. 69 92 49 49	 Hydro Texaco	 Namsos Trafikkselskap asa D/S Kaia, 7800 NAMSOS Tlf. 74 21 63 00 7994 LEKA Tlf. 74 21 63 13	
 NAMDALSLINJEN 7890 NAMSSKOGAN Tlf. 74 33 44 74	Jevnaker Taxi Engg 15 3520 JEVNAKER Tlf. 61 31 10 76	Holmsens Magasin A/S Fredheimsv. 3, 1087 OSLO Tlf. 22 79 09 80	Magne's Auto AS Drangeid 55 4400 FLEKKEFJORD Tlf. 38 32 21 33 - Billakkering - Karosseriskader - Understellsbehandling - Mopeder - Mopedbiler - Import av bruktbiler	T S Electro Engineering AS Skolmar 19 3204 SANDEFJORD Tlf. 33 48 84 00	 YX Nes Bensin & Service 3524 NES I ÅDAL Tlf. 32 13 76 35		
Gjøvik Mekaniske Verksted Sivesindv. 12 2827 HUNNDALEN Tlf. 61 17 15 33	Kontrollrådet for betongprodukter Rådhusg 4, 6. etg. 0151 OSLO Tlf. 46 44 60 98	Huseiernes Landsforbund Oslo og Akershus Fred Olsens g 5 0152 OSLO Tlf. 22 41 31 00	 Sandnes Transport a.s. Kloftav. 1454 FAGERSTRAND Tlf. 66 91 82 16	Domus Mega Førde Langebruv. 22 6801 FØRDE Tlf. 57 83 07 40	 VIKING REDNINGSTJENESTE DIN TRYGGHET PÅ VEIEN 06000 www.vikingredning.no		
Element og Spesialtransport AS Industriv 1 3300 HOKKSUND Tlf. 32 75 08 08	Frosta Taxi AS 7633 FROSTA Tlf. 911 09 900	Tom's Bilberging Tveitemov. 2, 3570 ÅL Tlf. 32 08 10 00	Aut. regnskapsfører Brit Kari Seim Fossv. 3 3510 HØNEFOSS Tlf. 32 12 47 33	Ing. H. Asmyhr A.S Hvamsvingen 10 2013 SKJETTEN Tlf. 64 83 45 50	 Waldemar Thranesg 98 B 0175 OSLO Tlf. 23 23 47 50		
Hadelandsbakeriet AS 2750 GRAN Tlf. 61 33 18 70	Foss Bilskadesenter Prof Kohts v 77 1368 STABEKK Tlf. 67 53 23 15	Eiker Biloppretting AS Hotvetalleen 3 3018 DRAMMEN Tlf. 32 83 73 55	IcopalTak Sør AS Nedre Eikerv 26 3045 DRAMMEN Tlf. 32 23 47 30	Orkdal Trafikkskole Bårdshaug 7301 ORKANGER Tlf. 72 48 73 25	 Transportbedriftenes Landsforening PB 5250 Majorstuen 0305 OSLO Tlf. 23 08 86 00 Fax. 23 08 86 01		
KrohnDanckert A/S Årosseterv. 20 6422 MOLDE Tlf. 71 24 19 00	Ivar Lærum AS Grevlingv. 10, 3482 TOFTE Tlf. 32 79 41 25	 Haugesund Sparebank avd. Bømlo 5443 BØMLO Tlf. 53 42 60 70	Arendal Dyreklinikk Sentralg 12 4836 ARENDAL Tlf. 37 02 48 05	 MELHUS MALPFORVÅR AS 7084 MELHUS Tlf. 72 87 03 89	 BalsfjordTlf. 77 72 07 33 VEST-AGDER SirdalTlf. 38 37 18 21		

Ikke i sin vildeste fantasi ikke hadde Kristensen drømt om at et presidentvalg i Kenya kunne føre til slike uroligheter med voldsutgytelser og krigstilstander han har opplevd..

- Det kom som et sjokk. Kenya går for å være et av de best styrte landene i Afrika. Den vanlige mann i gata har ikke deltatt i urolighetene. Stort sett er det de arbeidsledige og kriminelle

som har fått en "unnskyldning" for å vise sitt sinne og frustrasjon over landets styre og stell. Med 40 prosent arbeidsledighet, er det mange som ønsker forandring.

Etniske motsetninger

Det er to hovedårsaker til urolighetene etter valget. Det er etnisk tilhørighet og misstanke om valgfusk i forbindelse med valget i romjula.

-Luostammen, som opposisjonspartiet representerer, følte seg lurt da Mwai Kibaki (76) utropte seg selv til landets president. Jan arbeider midt i "luo-land". Kisumu har derfor fra første stund vært et av de mest utsatte områdene i denne konflikten. Den etniske "krigen" har blusset opp. Uenighet om landområder og "innvandring" av andre folkegrupper i regionene har ført til massedrap. Over 1000 mennes-

Naivasha til Kisumu. Barn fra luostammen som risikerte å bli drept. - Vi vil først prøve å gi dem mat og husly, sier Jan. - Vi har noe kapasitet på Jan's Academy, og vi har kontakt med andre skoler i distriktet. Dernest må vi forsøke å spore opp slektningene.

Trenger mer hjelp

Hvordan blir det å komme tilbake til Kisumu?

- Jeg kan ikke sette ord på det som er inni meg. Hvor skal jeg begynne? Kan jeg fortsette som før? Kan jeg arbeide som før? Jeg begynner jo å bli en aldrende mann, og jeg merker at kreftene ikke strekker til i like stor grad som tidligere. Jeg har mange følelser rundt dette.

- Men jeg er positiv til å reise tilbake. Jeg er ikke redd, for de verste urolighetene har lagt seg. Dessuten skal det bli godt å se kona mi igjen. Jeg tror at Gud vil gi meg styrke og kraft til å stå på enda noen år. Men jeg er avhengig av gavemilde folk i Norge for å utrette noe for alle disse foreldreløse barna som nå kommer til byen vår.

Skolepenger – en oppfordring til oss faddere

De siste hendelser i Kenya har ført til stor pristigning på varer og tjenester. Derfor er dagens beløp for å opprettholde skolens standard for snaut. Derfor ønskes beløpet som betales per barn økes til 250 kroner for grunnskole og 325 kroner for barn i videregående skole. Dagens priser er 225 og 300. Endringen vil gjelde fra august 2008. Vi håper at fadderne vil se med velvilje på denne justeringen.

Tilbake til Kenya for å bygge opp

Etter 3 uker hjemme i Norge for å hente krefter etter noen svært urolige og krigsherjende uker i Kenya, er Jan Kristensen tilbake. Nå står nye utfordringer i kø.

ker er drept på en måned, rundt 600 000 mennesker har flyktet, og bor nå i flyktningeleire rundt om i landet. Voksne og barn har kommet bort fra hverandre, og mange barn er nå helt alene.

- Mobben plyndret og brente ned butikker overalt i Vest Kenya. De har også vært mot åpning av skoler, og mange barn ikledd sine skoleuniformer har blitt jaget og mishandlet. Mobben har truet med å brenne og rasere skoler som er i drift.

Heldigvis står fortsatt Jans Academy urørt. Alle ansatte er nå på plass, og de aller fleste barna er tilbake på skolen, sier Jan med lettelse i stemmen.

Enda flere foreldreløse

Men problemene bare vokser. Lastebiler med hundrevis av foreldreløse barn er kjørt fra flyktningeleire i Nakuru og

Da urolighetene begynte i Kenya ble byen Kisumu hardt rammet. Kvinnene strømmet til Jan's Academy i håp om å få mat.

"Noen tror det ikke nytter. Men vi vet at det nytter!"

Etter å ha vært flere ganger i Kenya har vi fått bekreftet at vi ikke kan redde alle barn i Afrika, men derimot hjelpe noen. Det er av så stor betydning for hvert enkelt barn å få en hverdag som er trygg, at det er verdt å gjøre en innsats.

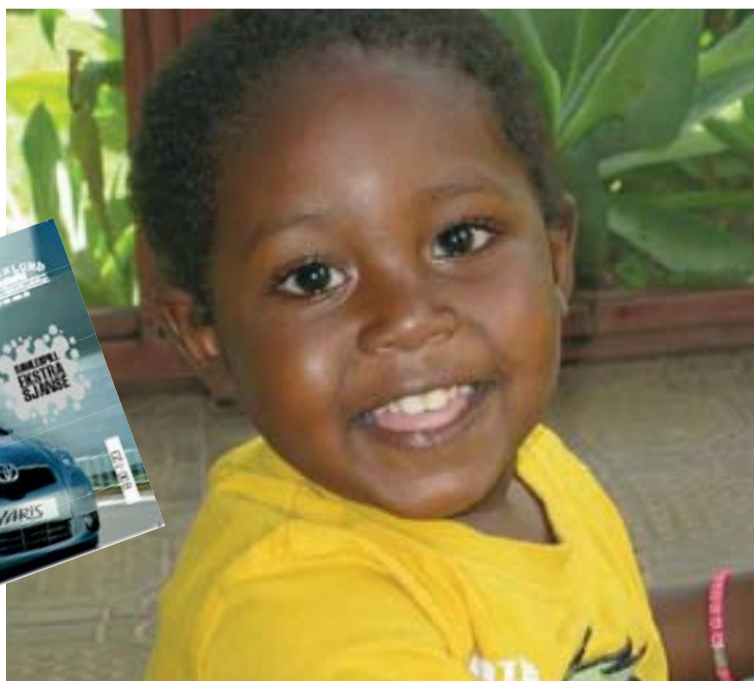
Kisumu er et bysamfunn, og som i de fleste byer i Kenya har den et gatebarnproblem. Gata er ikke et sted for barn, de har rett til trygge omgivelser. Sammen kan vi sørge for at flere barn får en bedre tilværelse. Vi skal gi gatebarna et hjem!

Vi ønsker at de som gir oss et bidrag skal få se hva de har bidratt med og betydningen av støtten. Vi vil sørge for oppdateringer underveis slik at man ser fremdriften og at pengene går direkte til målet, nemlig å bygge et rehabiliteringshjem for gatebarn.

"Alone we can do so little, together we can do so much."

Helen Keller

Kjøp Bilpluss lodd. Ring vårt lotterikontor tlf. 64 97 46 40 og støtt en god sak.

Karin Marie Lind Andersen, Linn Marie Angell Skram, Marianne Hopland Nygaard og Nadia Smedsvik i www.detnytter.com

I henhold til urolighetene i Kenya oppfordrer vi alle lesere til å følge med på hjemmesiden til Jan Kristensen; www.prosjektgatebarn.no.